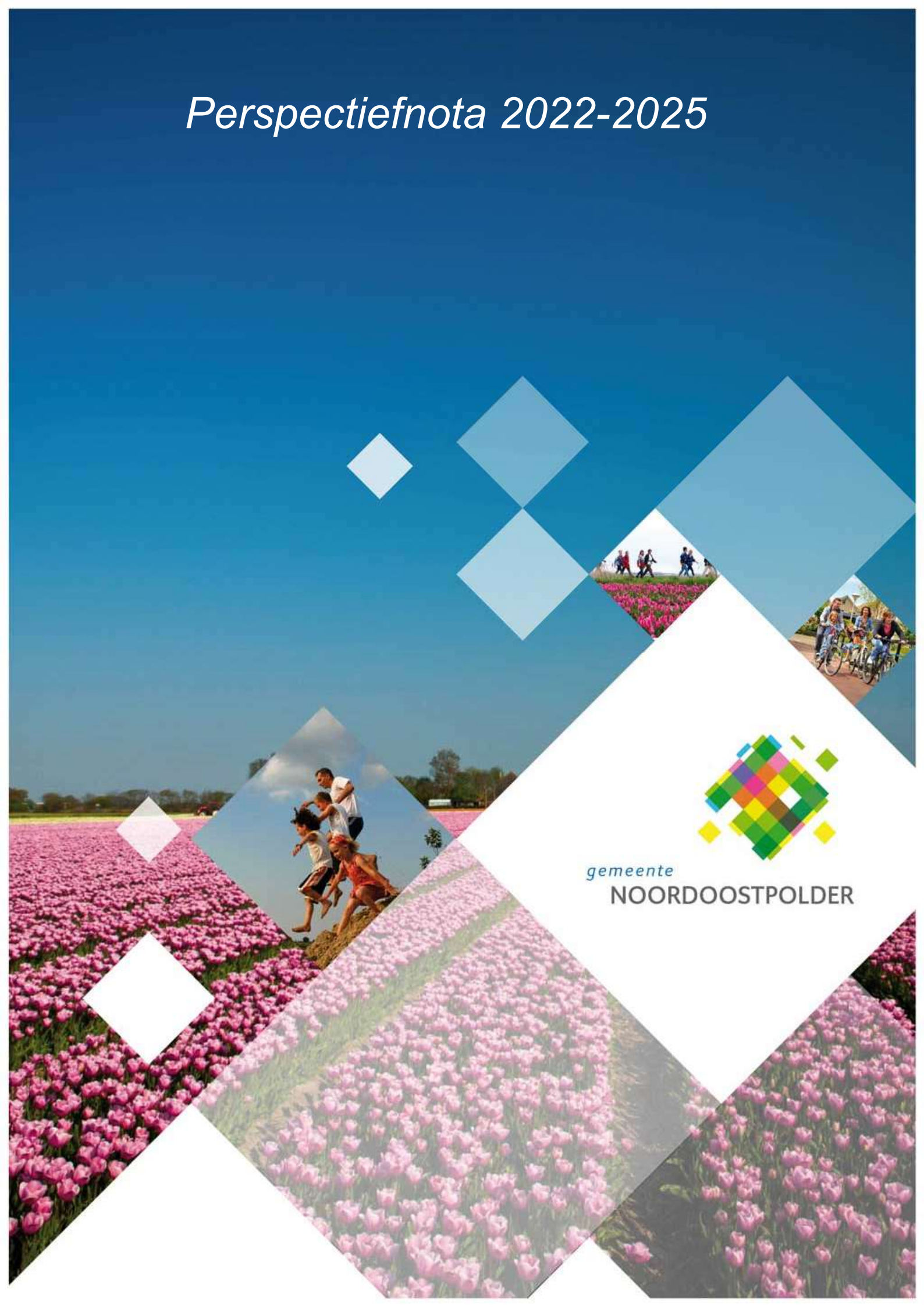

Perspectiefnota 2022-2025

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de raad,

Voor u ligt de Perspectiefnota 2022-2025. In deze aanbiedingsbrief schetsen we de context waarin deze perspectiefnota geplaatst moet worden.

Bestuur

Dit is de laatste perspectiefnota van deze bestuursperiode. De afgelopen jaren stond voor ons het coalitieakkoord 2018-2022 'Noordoostpolder daagt uit!' op de voorgrond. In het coalitieakkoord is aan de hand van zeven uitdagingen de koers voor 2018-2022 vastgesteld. Terugkijkend op het coalitieakkoord hebben we de afgelopen jaren veel bereikt. Deze perspectiefnota staat in het teken van het afronden van het coalitieakkoord. Daarnaast zien we een aantal grote opgaven op ons afkomen in de komende vier jaar. Daarom kiezen we voor een perspectiefnota waarin we de laatste hand leggen aan de gemaakte afspraken uit het coalitieakkoord, maar ook een richting kiezen voor deze opgaven.

Corona

Vorig jaar begonnen we de aanbiedingsbrief met de zin: *De meesten van ons zijn niet bekend met zoveel onzekerheden over de toekomst als nu.* We zijn nu een jaar verder: een bijzonder jaar, voor onze inwoners en voor onze bedrijven. Voor de meeste mensen is in het afgelopen jaar duidelijk geworden wat corona voor ons betekent en welke invloed corona heeft gehad en nog immer heeft op zowel economisch als sociaal gebied. Het einde van de pandemie is in zicht, maar we zijn er nog niet: de druk op de zorg blijft groot. En hoewel er uitgebreide steunmaatregelen zijn vanuit het Rijk, maar ook ondersteuning vanuit de gemeente, blijft het voor veel ondernemers en inwoners in de gemeente Noordoostpolder een moeilijke tijd.

Corona is nog niet voorbij en de effecten zullen nog langer merkbaar zijn. Alleen weten we nog niet precies wat die effecten zijn en in welke mate ze zullen voorkomen. Gaat de werkloosheid bijvoorbeeld sterker toenemen en vallen bedrijven alsnog om als de coronasteun wegvalt? Of is er voldoende veerkracht in onze samenleving? We weten het niet en waarschijnlijk zullen we zowel negatieve en positieve effecten zien. De vraag is hoe we als gemeente, inwoners en bedrijven op een sterke en solide manier uit de coronaperiode kunnen komen. Om hier zicht op te krijgen, en om te leren van deze periode – want het brengt ons ook nieuwe inzichten – houdt het college via 'tafels' en overleggen contact met onze inwoners en organisaties. Dit om nader zicht te krijgen op de effecten en eventueel te helpen zoeken naar oplossingen voor de samenleving van Noordoostpolder na corona.

Onzekerheden

Naast de onzekerheid die corona met zich meebrengt, hebben wij als gemeente ook te maken met andere factoren waarvan de afloop niet zeker is. Op 15, 16 en 17 maart 2021 zijn we naar de stembus gegaan voor het kiezen van een nieuwe Tweede Kamer. Een nieuw kabinet leidt doorgaans tot nieuwe keuzes die effecten hebben voor gemeenten. De grootste effecten die we op dit moment verwachten van een nieuw kabinet zijn de keuzes die gemaakt worden rondom de herijking van het gemeentefonds (de Raad voor het Openbaar Bestuur verwacht in september zijn advies uit te brengen over de herverdeling van het gemeentefonds) en de (mogelijke) compensatie voor de kosten die worden gemaakt in de Jeugdzorg. De financiële effecten daarvan kunnen voor gemeenten fors zijn.

Zeven grote thema's

Voor de komende jaren zien we zeven grote thema's (bovengenoemde opgaven) waar we als gemeente mee te maken krijgen, waaronder duurzaamheid, Voorzien in Vastgoed, de Omgevingswet en het sociaal domein. Deze thema's vloeien voort uit enerzijds ontwikkelingen op rijksniveau en anderzijds ontwikkelingen binnen onze eigen gemeente. Deze thema's komen in de perspectiefnota aan de orde, en er zal worden aangegeven wat onze invloed is en welke keuzes wij voorstellen.

Financiën

De financiën van de gemeente blijven onder druk staan. Om met deze perspectiefnota als richtsnoer zicht te hebben op een duurzaam sluitende (meerjaren)programmabegroting 2022 – 2025, moeten keuzes worden gemaakt. We zetten in op het uitnutten van het potentieel van onze reservepositie om daarmee de verwachte tekorten op de exploitatie terug te dringen.

Recente ontwikkelingen

Een aantal onderdelen die effect hebben op de begrotingsresultaten hebben we nog niet kunnen verwerken omdat daarover nog besluitvorming moet plaatsvinden in Den Haag. Het belangrijkste onderdeel dat direct invloed zal hebben op de begroting vormt de hoogte van de budgetten voor jeugdzorg. De ingestelde arbitragecommissie Jeugdzorg stelt dat het Rijk alle kosten van jeugdzorg moet vergoeden aan de gemeenten. Immers, het is een medebewindstaak waarbij de gemeenten slechts in beperkte mate invloed hebben op de instroom naar en kosten van de jeugdzorg. De uitspraken van de arbitragecommissie zijn niet bindend maar een zwaarwegend advies aan het Rijk. Of het Rijk alle adviezen van de arbitragecommissie over gaat nemen, is onbekend. Het ligt in de rede te veronderstellen dat dit voor het structurele deel vanaf 2023 wordt overgelaten aan het volgende kabinet. Het kabinet heeft voor het jaar 2022 € 1,314 miljard extra beschikbaar gesteld aan gemeenten ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Dit komt bovenop de eerder toegezegde € 300 mln. voor dat jaar.

Tot op heden heeft de gemeenteraad gekozen voor de lijn van behoudend begroten. Dit houdt onder andere in dat alleen inkomsten op de begroting worden gezet waarover volledige zekerheid is. Onze provinciale toezichthouder staat toe om -naar rato van het aandeel voor onze gemeente- deze middelen als structureel te beschouwen en als zodanig in de begroting te verwerken. Deze lijn wordt thans ook ingezet om de verwachte tekorten op de exploitatie terug te dringen om te komen tot een duurzaam sluitende begroting en meerjarenraming. Het risico dat het demissionaire kabinet en/of het nieuwe kabinet de gemaakte afspraken niet nakomt, wordt als zeer klein geacht. Onbekend is nog op welke manier de incidentele middelen voor het jaar 2022 worden verdeeld. Dit is nog onderwerp van gesprek in Den Haag en is ook ten tijde van het opstellen van deze gewijzigde perspectiefnota nog niet bekend. De incidentele middelen kunnen zonder verplichte bestedingsrichting worden overgedragen aan gemeenten via de algemene uitkering of decentralisatie uitkering omdat geacht wordt dat de in de begrotingen van gemeenten opgenomen middelen voor onder andere jeugdhulp reëel geraamd zijn en dat hiervoor op andere onderdelen binnen gemeentelijke begroting reeds is ingeleverd. Echter, ook bestaat de mogelijkheid dat de middelen deels via een specifieke uitkering naar de gemeenten toekomen met een verplichte bestedingsrichting waarover verantwoording moet worden afgelegd. Het bedrag van € 1,314 miljard wordt opgenomen in de Miljoenennota 2022 en verwerkt in de septembercirculaire 2021. Middels een voorgestelde wijziging op de primitieve programmabegroting 2022-2025 wordt u vervolgens geïnformeerd over de uitkomsten van de septembercirculaire 2021.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Noordoostpolder.

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	2
Inhoudsopgave	5
1. Inleiding	7
2. Financiële startpositie.....	8
3. Autonome ontwikkelingen	8
4. De zeven grote thema's	9
4.1. Duurzaamheid	9
De opgave	9
Onvermijdbare ontwikkelingen	10
Eigen ambitie.....	10
Financiële vertaling	11
4.2. Voorzien in vastgoed	12
De opgave	12
Onvermijdbare ontwikkelingen	12
Eigen ambitie.....	13
Financiële vertaling	14
4.3. Omgevingswet.....	15
De opgave	15
Onvermijdbare ontwikkelingen	15
Eigen ambitie.....	15
Financiële vertaling	16
4.4. Mobiliteitsplan.....	17
De opgave	17
Onvermijdbare ontwikkelingen	17
Eigen ambitie.....	17
De planning	18
Financiële vertaling	19
4.5. Sociaal domein	20
De opgave	20
Onvermijdbare ontwikkelingen	20
De planning	20
Financiële vertaling	22
4.6. Open en transparante overheid.....	23
De opgave	23
Onvermijdbare ontwikkelingen	23
Eigen ambitie.....	23

Financiële vertaling	23
4.7. Digitalisering	24
De opgave	24
Onvermijdbare ontwikkelingen	24
Eigen ambitie.....	25
Financiële vertaling	25
4.8. Financiële samenvatting hoofdthema's	26
5. Duurzaam sluitende meerjarenbegroting	27
5.1. Inzet reserves	27
5.2. Inkomstenverhoging	28
Financiële vertaling	29
6. Subsidieplafonds (voorlopige bedragen)	30
7. Begrotingsrichtlijnen	36

1. Inleiding

In deze perspectiefnota stellen wij voor hoe we, in grote lijnen, tot de programmabegroting 2022-2025 willen komen. We gaan in op de zeven belangrijke thema's waarmee de gemeente te maken heeft in de komende vier jaar. Dit zijn grote ontwikkelingen waar we zelf, in meer of mindere mate, invloed op hebben.

Deze thema's zijn:

- a. Duurzaamheid
- b. Voorzien in Vastgoed
- c. Omgevingswet
- d. Mobiliteitsplan
- e. Sociaal domein
- f. Open en transparante overheid
- g. Digitalisering

In hoofdstuk twee beschrijven we de financiële startpositie van de perspectiefnota. Vervolgens geven we in hoofdstuk drie de autonome ontwikkelingen weer.

In het vierde hoofdstuk benoemen we de zeven thema's. We geven bij deze thema's aan wat de onvermijdbare ontwikkelingen zijn. Daarnaast geven we per onderwerp aan wat onze eigen ambities zijn. Aan het einde van hoofdstuk vier geven we een financiële samenvatting van de hoofdthema's.

In hoofdstuk vijf staan de voorstellen voor het duurzaam sluitend maken van de (meerjaren)begroting opgenomen. Het gaat om voorstellen om te komen tot een duurzaam sluitende programmabegroting door het uitnutten van onze bestemmingsreserves en door de verwerking van de toegezegde rijksmiddelen tot het niveau dat voor nu nodig is om te komen tot een duurzaam sluitende programmabegroting en meerjarenraming.

2. Financiële startpositie

Het financiële vertrekpunt voor deze perspectiefnota is de programmabegroting 2021 inclusief wijzigingen en de meerjarenraming 2022-2024. Voor het jaar 2025 geldt dat het jaar 2024 cijfermatig is doorgetrokken met inachtneming van de wijzigingen in het accres van het gemeentefonds, de vervangingsinvesteringen en de hogere financiële bijdrage aan de Veiligheidsregio.

	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Uitgangspositie 2022-2025	€ -253.928 (negatief)	€ -412.934 (negatief)	€ -328.819 (negatief)	€ 115.301 (positief)	€ 969.639 (positief)

3. Autonome ontwikkelingen

Herijking gemeentefonds (voorlopig beeld)

Vanaf 2023 vindt er een herijking plaats van het gemeentefonds. Door deze nieuwe verdeling zou de gemeente Noordoostpolder er financieel op achteruit gaan. Voor dit moment is het nadelig effect becijferd op € 522.500. Dit is exclusief het effect van de middelen voor Beschermd Wonen. De Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) heeft in een tussenbericht vragen gesteld aan het ministerie van Binnenlandse Zaken over het voorstel voor de herverdeling van het gemeentefonds. Volgens de ROB zijn antwoorden op deze vragen nodig om tot een afgewogen oordeel en advies te komen.

Inmiddels heeft demissionair minister Ollongren (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) aan de Tweede Kamer geschreven dat zij de herverdeling van het gemeentefonds nog eens tegen het licht gaat houden. Nu is het de verwachting dat in juli 2021 een nieuw voorstel gereed is en dat het ROB hier in september 2021 een advies over uit gaat brengen.

De verwachting is dat in de meicirculaire 2022 duidelijkheid komt over de nieuwe verdeelsleutel.

	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Uitgangspositie 2022-2025	€ -253.928 (negatief)	€ -412.934 (negatief)	€ -328.819 (negatief)	€ 115.301 (positief)	€ 969.639 (positief)

Herijking gemeentefonds

Herijking gemeentefonds (voorlopig beeld)					
- herijking Sociaal Domein	€ -	€ -3.467.500	€ -3.467.500	€ -3.467.500	€ -
- herijking Klassiek Domein ⁽¹⁾	€ -	€ 8.027.500	€ 8.027.500	€ 8.027.500	€ -
- herijking AEM ⁽²⁾	€ -	€ -5.082.500	€ -5.082.500	€ -5.082.500	€ -
- herijkingseffect woonplaatsbeginsel (lasten)	€ -	€ 237.500	€ 237.500	€ 237.500	€ -
- herijkingseffect woonplaatsbeginsel (baten)	€ -	€ -237.500	€ -237.500	€ -237.500	€ -
	€ -	€ -522.500	€ -522.500	€ -522.500	€ -

Meerjarenraming na autonome ontwikkelingen	€ -253.928 (negatief)	€ -935.434 (negatief)	€ -851.319 (negatief)	€ -407.199 (negatief)	€ 969.639 (positief)
--	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------------

- (1) Onder het Klassiek Domein vallen de uitgaven met betrekking tot Bestuur en Ondersteuning, Infrastructuur, Ruimte en Milieu, Sport, Cultuur en Recreatie, Onderwijs en Openbare Orde en Veiligheid.
- (2) AEM staat voor Algemene Eigen Middelen. De Algemene Eigen Middelen bestaan uit de inkomsten van gemeenten uit de onroerendezaakbelasting (OZB) en de Overige Eigen Middelen (OEM). Deze Overige Eigen Middelen kunnen bestaan uit inkomsten uit grondexploitatie, overige belastingen (toeristen-, forensen-, precariobelasting, etc.) en inkomsten uit "overige" Overige Eigen Middelen (treasury, deelnemingen, etc.).

4. De zeven grote thema's

In dit hoofdstuk gaan we in op de zeven grote thema's waar we als gemeente de komende jaren mee te maken hebben. Soms bestaan er voor de gemeente meerdere manieren om met een thema om te gaan. Voor enkele thema's hebben wij keuzes gemaakt, voor andere thema's geldt dat wij de invulling ervan overlaten aan het nieuwe gemeentebestuur van 2022. Wij verwachten dat er tegen die tijd ook meer duidelijkheid is over de financiële effecten van bijvoorbeeld de herijking van het gemeentefonds.

4.1. **Duurzaamheid**

De opgave

Nederland heeft zich internationaal gecommitteerd aan de doelstelling om in 2030 de uitstoot van CO₂ met 49% terug te dringen ten opzichte van 1990. In het Klimaatakkoord zijn afspraken gemaakt om te komen tot een haalbare, betaalbare en uitvoerbare transitie voor gemeenten, inwoners en bedrijven.

Gemeenten leveren een belangrijke bijdrage aan de CO₂-reductie en hebben daarvoor een opdracht gekregen van het Rijk. Het gaat om de energietransitie en, in het bijzonder, de warmtetransitie. De gemeenteraad heeft eerder het doel vastgesteld in de Visienota Noordoostpolder Energieneutraal om in 2030 energieneutraal te zijn.

Omdat zowel inwoners als het bedrijfsleven een belangrijke rol vervullen in de CO₂-reductie, is samenwerking met deze partijen van groot belang. Gemeenten hebben hierin een regisserende en ondersteunende rol. Wij doen dat onder andere via het Energieloket en het Netwerk Energieneutraal.

Energietransitie betekent dat we onze energie steeds meer willen halen uit hernieuwbare bronnen. We verminderen het gebruik van fossiele brandstoffen om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. De instrumenten van de Omgevingswet bieden handvatten om deze opgave aan te pakken.

Verder hebben we ambities op het gebied van klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulaire economie:

- Klimaatadaptatie komt voort uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Gemeenten, ook Noordoostpolder, hebben daar een stresstest voor moeten uitvoeren en een zogenaamde risicodialoog gehouden.
- Op het gebied van biodiversiteit is door de gemeenteraad een motie aangenomen en later een keuzenotitie vastgesteld.
- De circulaire economie komt met name voort uit het economisch beleid van de gemeente, waar dit onderwerp wordt meegenomen bij de sectortafels. Daarnaast zijn de aanbevelingen uit het rekenkameronderzoek 'Energiek vooruit' overgenomen door de gemeenteraad.

Al deze onderwerpen op het gebied van duurzaamheid hangen samen en hebben raakvlakken met diverse beleidsvelden.

Onvermijdbare ontwikkelingen

De volgende onvermijdbare ontwikkelingen spelen op het vlak van duurzaamheid een rol:

- *Warmtevisie en Regionale Energie Strategie (RES)* – We voeren de warmtevisie uit zoals deze voortkomt uit het Klimaatakkoord. We zetten daartoe de Transitievisie warmte om naar één of twee wijkuitvoeringsplannen per jaar. Ook werken we mee aan de verplichte RES 2.0.
- *Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie* – We geven uitvoering aan het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Daarin staan de afspraken tussen Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten op het gebied van klimaatadaptatie.

Eigen ambitie

We geven gevolg aan de gemeentelijke ambitie op het gebied van de energietransitie en we volgen de aanbevelingen in het rekenkamerrapport 'Energiek vooruit' op. We gaan de ambities herijken met een helder transitiepad.

Netwerk Energieneutraal

We blijven investeren in het ondersteunen en aanjagen van het Netwerk Energieneutraal. Daarvoor gebruiken we nu incidentele financiële middelen. Deze worden omgezet naar structurele middelen en ondersteuning.

(Energie)fonds en klimaatadaptatie

Voor grootschalige zonneparken hebben we een beleidsregel opgesteld waarin staat dat zij een participatiebijdrage doen per MWp opgesteld vermogen per jaar. Deze bijdragen komen in een door de gemeente beheerd fonds terecht. Daarmee helpen we lokale initiatieven op het gebied van duurzaamheid. Daarnaast nemen we deel in de cofinanciering voor de impulsregeling klimaatadaptatie van het Rijk, IPO, VNG en de Unie van Waterschappen (UvW).

Circulair inkopen

Binnen de organisatie gaan we waar mogelijk strakker sturen op circulair inkopen. Het gaat dan niet alleen om het inkopen van hergebruikte of herbruikbare producten: we zullen ook bij onze leveranciers letten op de manier waarop zij omgaan met circulariteit.

Biodiversiteit

We geven uitvoering aan de keuzenotitie 'biodiversiteit', zoals deze in de raadscommissie is behandeld. De uitvoering daarvan, inclusief de benodigde middelen, komt terug in het Beleidsplan Openbare Ruimte (BOR) dat in de tweede helft van 2021 aan de raad wordt aangeboden.

Programmatische aanpak

Er zijn, rekening houdend met de onvermijdbare ontwikkelingen en de gemeentelijke ambitie, meerdere manieren om met duurzaamheid om te gaan. Omdat er vanuit het Rijk nog geen toezegging is gedaan voor extra middelen, kiezen we ervoor om in 2022, incidenteel, de huidige, programmatische aanpak van de energietransitie voort te zetten. Een programmamanager wordt ingezet om gericht projecten te ondersteunen en de organisatie te helpen bij de omslag in het denken over duurzaamheid, circulaire economie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Als er in 2022 geen helderheid komt over structurele compensatie vanuit het Rijk, wordt voor 2023 en de jaren daarna gekozen voor een meer afgeslankte aanpak waarin de gemeente tegemoetkomt aan haar verplichtingen en ook aandacht heeft voor de invulling van haar eigen ambitie, maar zonder de inzet van een programmamanager.

Financiële vertaling

4.1 - Thema Duurzaamheid	Structureel				Incidenteel
	2022	2023	2024	2025	2022-2025
Duurzaamheid	€ -140.000	€ -140.000	€ -140.000	€ -140.000	€ -105.000

De lasten voor het eerste jaar (2022) bedragen in totaal € 245.000. Hiervan wordt € 105.000 incidenteel uit de bestemmingsreserve gedekt en € 140.000 wordt als structurele last verwerkt. Het incidentele deel bevat onder meer de tijdelijke inzet van een programmamanager.

4.2. Voorzien in vastgoed

De opgave

Gemeente Noordoostpolder blijft investeren in haar voorzieningen. Dit doen we volgens het Uitvoeringsprogramma Voorzien in Vastgoed 2018-2029 (ViV) waarin rekening is gehouden met de renovatie/nieuwbouw van het bestaande vastgoed. De onvermijdbare ontwikkelingen en keuzemogelijkheden binnen ViV worden in deze paragraaf behandeld.

Onvermijdbare ontwikkelingen

Brandweerkazernes

De vijf brandweerkazernes in de dorpen Marknesse, Nagele, Rutten, Creil en Ens zijn aan vernieuwing toe. In 2018 is hiervoor in het Uitvoeringsprogramma ViV € 1,4 mln. beschikbaar gesteld. De uitvoering heeft op zich laten wachten door onduidelijkheid over het dekkingsplan voor de opkomsttijden vanuit de Veiligheidsregio enerzijds, en mogelijke toekomstige ontwikkelingen in brandbestrijding anderzijds. Daarover is nu met de Veiligheidsregio overeenstemming bereikt. Uit de laatste berekeningen blijkt dat aanvullend € 700.000 nodig is voor nieuwbouw van de kazernes. Dit bedrag leidt tot een structurele last van € 24.500. De redenen voor de extra benodigde middelen zijn als volgt:

- In de eerste plaats wordt in de kazerne van Ens een tweede voertuig gestald. Dit betreft het regionale voertuig voor de verkenningseenheid, dat ook door de vrijwilligers van Ens wordt bemenst. Deze uitbreiding voor het stallen van een extra voertuig kost € 150.000. Dit is, in tegenstelling tot de andere kazernes, niet mogelijk op de huidige locatie. Samen met de brandweer en het dorp zal een nieuwe locatie moeten worden gevonden. Hier zouden mogelijk nog kosten bijkomen wanneer hiervoor grond moet worden aangekocht.
- In de tweede plaats geldt dat in het oorspronkelijk beschikbaar gestelde budget geen rekening is gehouden met prijsontwikkelingen en de wettelijke verplichtingen voor BENG. We hebben de prijzen op de bouwmarkt de afgelopen jaren flink zien stijgen. De prijsstijging en het voldoen aan de BENG-normen betekenen voor de vijf kazernes gezamenlijk een extra kostenpost van € 200.000.
- In de laatste plaats is het voor het in standhouden van het vrijwilligerskorps belangrijk dat de kazernes een fijne en huiselijke uitstraling hebben, waar de brandweermensen bijgeschoold kunnen worden en ook na een actie kunnen napraten. Dit hogere afwerkingsniveau geeft een meerwerkpost van naar schatting € 50.000 voor de vijf kazernes. Daarnaast zijn er middelen nodig om te voldoen aan de Arboretgeving en kosten voor de sloop van de huidige kazernes. Deze werkzaamheden kosten in totaal € 300.000.

Met deze investering zullen de kazernes in de dorpen weer toekomstbestendig zijn. De komende tijd wordt gewerkt aan de (verdere) concrete invulling.

Nieuwe school Emmelhage

Gemeente en schoolbesturen zijn voornemens een nieuwe basisschool in Emmelhage (fase 3B) te stichten. Deze zou in schooljaar 2024/2025 in gebruik moeten worden genomen. Uitgaande van een school met acht klassen betekent dit een investering van ruim € 3 mln. waarvoor in de nabije toekomst dekking moet worden gezocht en gevonden. Deze investering inclusief benodigde financiële dekking is nog niet opgenomen in deze perspectiefnota.

VO-Campus

Wanneer alles volgens planning verloopt, wordt de nieuwbouw in 2026 in gebruik genomen. De hogere bouwkosten kunnen worden opgevangen in ViV. Om de ambitievariant 'Alle VO op één locatie' waar te maken, is een aanvullende investering door de gemeente nodig van € 5,7 mln. De kapitaallasten worden uit de reserves gedekt en hebben daarmee een neutraal effect op de exploitatie. Dit voorstel is in de raadsvergadering van juni behandeld.

Kunstgrasveld voetbalcomplex

Bij keuringen van onze sportaccommodaties in het kader van het opstellen van een Meerjarenonderhoudsplan Sportaccommodaties, werd duidelijk dat een van de kunstgrasvelden op het voetbalcomplex – hoofdveld 'Flevo Boys' – er slechter aan toe is dan verwacht. De vervanging van de bovenlaag is gepland in 2025. Nu wordt onderzocht of de kans reëel is dat het veld afgekeurd gaat worden vóór 2025 (een afgekeurd veld mag niet bespeeld worden). Zolang het veld een voldoende scoort, is er geen reden om het vervroegd te vervangen.

De kans dat het kunstgrasveld eerder vervangen moet worden is aanwezig, al is hier vooralsnog nog geen jaar aan te koppelen. Daarnaast is geconstateerd dat, na discussies over de veiligheid van de gebruikte materialen in kunstgrasvelden, de kosten voor het vervangen van de toplaag van een kunstgrasveld naar verwachting hoger uitvallen. Rekening moet worden gehouden met een extra investering van € 75.000, wat resulteert in een structurele last van € 5.400 per jaar.

Atletiekbaan

De geplande renovatie van de atletiekbaan in Emmeloord staat voor het jaar 2021 gepland. Hiervoor heeft de raad een bedrag beschikbaar gesteld van € 425.000. Eind 2020, tijdens het opstellen van een plan van aanpak, bleek de staat van de atletiekbaan beter dan verwacht en is een renovatie uitgesteld. Hierover is in eerste instantie overleg gevoerd met de atletiekvereniging die heeft ingestemd met het verplaatsen van de renovatie naar 2024. Wij verwachten dat we door de prijsontwikkelingen tot 2024 een bedrag nodig hebben van € 475.000. Dat is € 50.000 meer dan het huidige budget.

Eigen ambitie

Cultuurhuisvesting

Voor cultuurhuisvesting kijken we breder dan het huidige Cultuurbedrijf. Zo kijken we ook naar andere culturele instellingen die een bijdrage kunnen leveren aan cultuurhuisvesting. De keuzemogelijkheden zijn:

- renovatie van alle locaties;
- samenvoeging van functies in (en verbouw van) één bestaande locatie;
- samenvoeging van functies in nieuwbouw.

Voor elk van de varianten is een investering noodzakelijk. De exploitatiebudgetten voor de huidige gebouwen (bijvoorbeeld voor kapitaallasten en onderhoudslasten) zijn hiervoor het vertrekpunt. Verwachting is dat daar in elk geval een substantieel deel van de aanpak van huisvesting uit bekostigd kan worden. Wanneer ervoor wordt gekozen om nieuwe cultuurhuisvesting te realiseren is de verwachting dat niet voor 2023 begonnen wordt aan de realisatie. Het is nog te vroeg om aan te geven welke investeringssom hiermee gemoeid is. Hiervoor zal eerst de ambitie van de raad duidelijk moeten worden, die in de tweede helft van dit jaar door de raad wordt bepaald.

In de beleidsplanning 2014-2017 is een structureel bedrag beschikbaar gesteld van € 189.000 voor een verzelfstandigd Cultuurbedrijf. Dit bedrag is structureel beschikbaar maar wordt tijdelijk ingezet voor onder andere extra huisvestingskosten om de bestaande gebouwen bouwtechnisch in stand te houden. Het bedrag van € 189.000 vertegenwoordigt een geschatte investering van € 5,7 mln.

Werelderfgoedcentrum

De 'pre-businesscase' van een nieuw Werelderfgoedcentrum laat zien dat met de huidige beschikbare exploitatiebudgetten voor museum Schokland (onderhoud en exploitatie), en een andere insteek voor het exploiteren van een dergelijk centrum, er vooralsnog geen extra aanvraag voor structurele middelen nodig is. De investering in het Werelderfgoedcentrum wordt geschat op € 6 mln. De dekking daarvoor moet komen uit de exploitatie ervan door een externe partij. Een definitief besluit door de raad over de realisatie van een Werelderfgoedcentrum is afhankelijk van de voortgang van de realisatie van 'Nieuwe Natuur Schokland' en wordt niet voor medio 2023 verwacht.

Financiële vertaling

4.2 - Thema Voorzien in Vastgoed	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Kunstgrasveld voetbalcomplex	€ -	€ -	€ -	€ -5.400	€ -
Atletiekbaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -50.000
VO - campus	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -5.700.000
Brandweergarages	€ -24.500	€ -24.500	€ -24.500	€ -24.500	€ -

4.3. **Omgevingswet**

De opgave

De beoogde inwerkingtredingsdatum van de Omgevingswet is met een half jaar verplaatst naar 1 juli 2022. De Omgevingswet vervangt alle oude wet- en regelgeving voor de fysieke leefomgeving (zoals wonen, ruimte, infrastructuur, milieu en water). Vanaf 1 juli 2022 geldt: één wet, één loket, één procedure. Die procedure gaat bovendien van 26 naar 8 weken (met uitzondering van de uitgebreide procedure, die blijft 26 weken duren).

De invoering van de wet is een behoorlijke omslag. Niet alleen voor overheden maar ook voor bewoners, ondernemers en organisaties. Noordoostpolder bereidt zich voor op de effecten van de nieuwe wet.

Gemeenten worden niet volledig gecompenseerd voor de extra lasten en het verlies aan baten (er kunnen minder leges worden geïnd) die de Omgevingswet met zich meebrengt. De gemeenten willen dat duidelijk wordt dat dit nadeel niet structureel door gemeenten gedragen kan worden. De over deze zorgen door gemeente Noordoostpolder ingediende motie in de algemene ledenvergadering van de VNG in 2020, is nagenoeg unaniem aangenomen. Daarop is echter nog geen toezegging vanuit het Rijk gedaan voor extra middelen. Daarom wordt voorgesteld om 2022 als een overgangsjaar te zien waarbij de extra lasten en de vermindering aan baten incidenteel worden opgevangen.

Onvermijdbare ontwikkelingen

Nieuwe wetten

Voor de Omgevingswet geldt dus dat deze niet uitgevoerd kan worden binnen de middelen die beschikbaar zijn. Bovendien komt er een nieuwe wet voor de kwaliteitsborging voor het bouwen (Wet kwaliteitsborging voor het bouwen, de Wkb). Ook deze wet kent een beoogde inwerkingtredingsdatum van 1 juli 2022. De Wkb zal stapsgewijs ingevoerd worden en zal ook invloed hebben op de uitvoering van de Omgevingswet.

Minder leges

Door de invoering van de omgevingswet is het onvermijdelijk dat we minder leges gaan innen. Dat komt omdat er minder activiteiten worden uitgevoerd waar we leges voor kunnen heffen. Wanneer we de omgevingswet op een minimale manier zouden uitvoeren dan zouden we een negatief financieel resultaat hebben van € 400.000.

Eigen ambitie

Als gemeente hebben we met elkaar een aantal leidende principes vastgesteld. We leveren maatwerk, we bewegen mee met ontwikkelingen en zijn flexibel. Vertrouwen is het vertrekpunt in de onderlinge samenwerking tussen betrokken partijen en we communiceren volledig, tijdig en open met betrokkenen. Tot slot kijken we met een brede blik naar initiatieven en wie er allemaal betrokken (moeten) zijn; we houden rekening met alle belangen en wegen deze af.

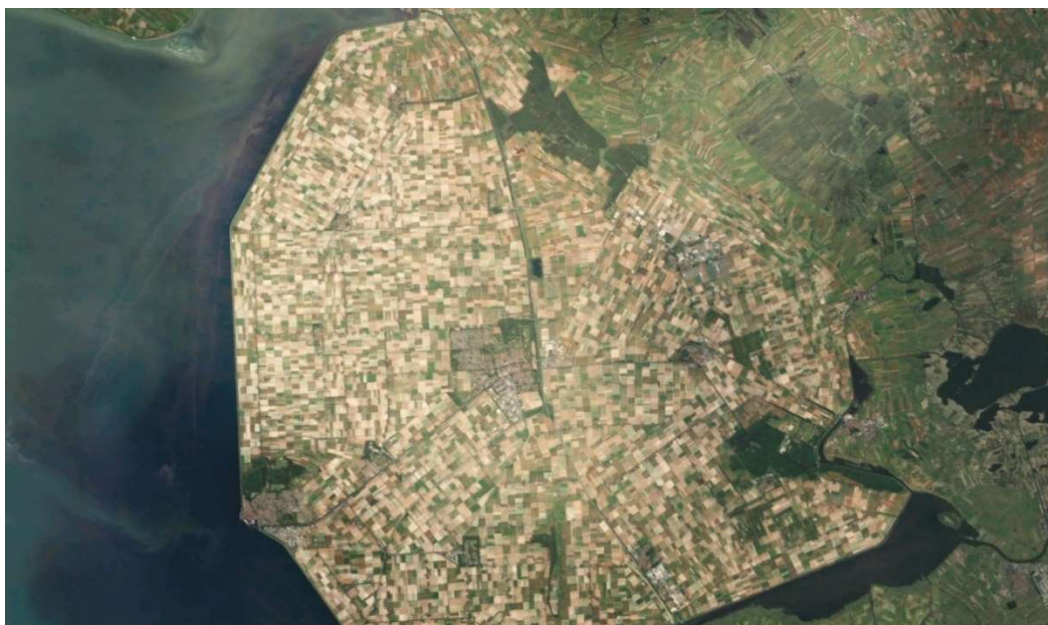
Om kosten te besparen moeten we vanaf 2023 onze ambities bijstellen. Dat komt omdat we onvoldoende worden gecompenseerd door het Rijk voor de daling van de opbrengsten en de stijging van de kosten die de Omgevingswet met zich meebrengt. Dat betekent dat we vanaf 2023 als gemeente een minder stimulerende rol zullen spelen bij het participeren bij initiatieven. Dit laten we dan meer aan de samenleving zelf over. Verder zullen we beperkter in staat zijn om maatwerk te leveren.

Financiële vertaling

Om vast te houden aan de leidende principes is € 900.000 nodig. Daarvan zit op dit moment € 300.000 opgenomen in de begroting. Dat betekent dat er in deze perspectiefnota voor 2022 een incidenteel bedrag wordt gevraagd van € 600.000.

Voor 2023 en verder is er nog geen budget opgenomen in de begroting. Voor die jaren hebben we € 600.000 per jaar nodig om uitvoering te kunnen geven aan de afgeslankte variant van de omgevingswet. Indien het Rijk met voldoende structurele financiële compensatie komt, kunnen we ervoor kiezen om de variant van leidende principes vanaf 2023 te handhaven.

4.3 - Thema Omgevingswet	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Omgevingswet	€ -	€ -600.000	€ -600.000	€ -600.000	€ -600.000

4.4. **Mobiliteitsplan**

De opgave

Met het mobiliteitsplan willen we als gemeente toekomstbestendige mobiliteit in Noordoostpolder realiseren. Halverwege het jaar 2020 zijn we als gemeente gestart met de mobiliteitsvisie inclusief mobiliteitsplan, vanwege een aflopend gemeentelijk verkeers- en vervoersplan en de toekomstige uitdagingen ten aanzien van de mobiliteitsopgaven.

Onvermijdbare ontwikkelingen

Cofinanciering rijkssubsidie verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2025

In 2020 besloot het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I en W) om landelijk € 500 mln. beschikbaar te stellen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid in het kader van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid. Dit bedrag wordt in gedeeltes van € 100 mln. beschikbaar gesteld, op basis van een eigen bijdrage (cofinanciering) van 50%. In totaal is aan Noordoostpolder onder voorwaarden een subsidie toegekend van € 1.289.030. Hiervan is € 66.375 voor het uitvoeringsjaar 2021 en € 1.222.655 voor de uitvoeringsperiode 2021-2025.

Op 7 juni 2021 wordt besloten over het ter beschikking stellen van een budget van € 66.375. Dit betreft de subsidie vanuit het Ministerie van I en W. Het gemeentelijk aandeel in de kosten van € 116.375 voor 2021 wordt gedekt uit bestaande budgetten bestemd voor (groot) onderhoud wegen (€ 66.375) en het bestaande budget bestemd voor Verkeer(smaatregelen) van € 50.000. Om te voldoen aan de voorwaarden van cofinanciering moet er voor de periode 2022-2025 € 600.000 incidentele dekking worden gevonden.

Door te investeren in verkeersveiligheid kunnen we een antwoord bieden op de zorgen die worden geuit door de samenleving. Door de koppeling van de subsidie aan onze eigen middelen is het mogelijk om meer veiligheidsmaatregelen te nemen.

Vaste en beweegbare bruggen

Er komt een nieuw beleidsplan voor bruggen. Tot op heden is er sprake van verschillend beleid voor vaste en beweegbare bruggen. In het nieuwe beleid komt dat samen in één beleidsplan. Voor de komende twintig jaar is het nog niet zeker of het benodigde budget voor vaste bruggen toereikend is. In het nieuwe beleidsplan zal ook aandacht zijn voor de beweegbare bruggen en de hiervoor benodigde investeringssom. Een van de grootste opgaven die daarin een plek moet krijgen is de vervanging van de Kadoelerbrug. We gaan met de gemeente Steenwijkerland het gesprek aan over het vervangen van deze brug. Hiermee is een investering van ongeveer € 4 mln. gemoeid.

Vervangen en rehabiliteren van wegen

Er is een voorziening voor het groot onderhoud van wegen. Daarin worden middelen gereserveerd voor toekomstig onderhoud. Voor vervangingen en rehabilitatie van wegen zijn geen middelen in de programmabegroting opgenomen.

De jaarlijkse storting in de voorziening is ongeveer gelijk aan de jaarlijkse uitgave voor onderhoud.

Eigen ambitie

Aansluiting op de A6

Als gemeente is een goede verbinding met de A6 van groot belang voor de bereikbaarheid van onze gemeente. Daarom willen we de aansluitingen op de A6 verbeteren ten behoeve van de doorstroming. Op dit moment staan er op drukke momenten auto's op rijksweg A6 te wachten om van de snelweg af te kunnen. Dit is een onveilige situatie omdat de rest van het verkeer erlangs gaat met maximale snelheid. Rijkswaterstaat en de provincie zijn bereid het grootste deel van de investering te betalen. Aan de gemeente Noordoostpolder wordt gevraagd om cofinanciering. Dat gaat om € 125.000 per afslag. In totaal dus een bijdrage vanuit de gemeente van € 250.000 voor de twee aan te pakken aansluitingen.

Fietspad Zwartemeerdijk

Er zijn concrete plannen om een fietspad op de Zwartemeerdijk te realiseren. De kosten hiervan worden op dit moment doorgerekend. Waterschap, provincie en gemeente zullen gezamenlijk deze kosten dragen. Vooruitlopend op de definitieve doorrekening van de benodigde investering wordt het gemeentelijk aandeel geschat op aanvullend € 150.000 in deze perspectiefnota.

De planning

De bovenstaande onderwerpen zijn nog niet vastgesteld in een mobiliteitsvisie en een mobiliteitsplan. Om te komen tot een nieuw mobiliteitsplan hebben we een proces en procedure uitgewerkt. Dat ziet er als volgt uit:

Fase I	Het komen tot een nieuwe koers voor de mobiliteit in de gemeente (visie).
Fase II	Het concretiseren van de koers (uitwerking mobiliteitsplan).
Fase III	Uitvoering geven aan de koers (uitvoeringsplan).

Fase I Het komen tot een nieuwe koers voor de mobiliteit (mobiliteitsvisie)

Vanuit de samenleving zijn er zorgen over onder andere de fietsveiligheid, het landbouwverkeer, de toekomst van het OV en de 'oversteekbaarheid' in de kernen. Dit is een verantwoordelijkheid van de gemeente én de provincie. Hier moeten oplossingen voor komen, die ook passen in de lange-termijntoekomst van de Noordoostpolder. Bij het vinden van oplossingen kijkt de gemeente hoe mobiliteits- en infrastructuuringrepen als instrument dienen om de hogere doelen te bereiken:

- De mens centraal: zorgen voor een sociale gemeente waarin iedereen mee kan doen qua mobiliteit. Een gezonde gemeente, waarin mobiliteitsgedrag als wandelen en fietsen wordt ondersteund.
- Herwinnen van openbare ruimte: zorgen dat er een goede balans is tussen verkeersruimte, verblijfsruimte, wandelen, fietsen, OV en autoverkeer, en ruimte voor groen.
- Bijdragen aan energietransitie en klimaatverandering: zorgen dat de gemeente wandelen, fietsen, OV-gebruik en elektrische mobiliteit ondersteunt.
- Economische bereikbaarheid: zorgen dat de Noordoostpolder goed bereikbaar is met alle vervoerwijzen (A6, N50, buslijnen, Lelylijn).
- Financieel gezond en toekomstbestendig: zorgen dat mobiliteitsoplossingen toekomstvast en betaalbaar zijn.

De besluitvorming in de raad is gepland in het vierde kwartaal van 2021.

Fase II Het concretiseren van de koers (uitwerking mobiliteitsplan)

Wanneer voorgaande hogere doelen zijn uitgewerkt in een visie worden de strategische mobiliteitsopgaven bepaald. Dit zouden de volgende opgaven kunnen zijn:

- Slimmer beheer van de weginfrastructuur, door gemotoriseerd verkeer sterker te bundelen op hoofdroutes, en de buitenwegen meer autoluw of autovrij te maken (uitgezonderd bestemmingsverkeer).
- Verbeteren en fijnmaziger maken van fietsnetwerken in het buitengebied en in de kernen.
- Ondersteunende fietsmaatregelen, zoals gedrag, markering, slimme mobiliteitsmaatregelen en educatie.
- Voorbereiden op de lange termijn OV-structuur in de hele gemeente, met een goede balans tussen aanbodgericht OV (klassiek OV met dienstregeling) en innovatieve vraaggestuurde mobiliteitsvormen voor het eerste en laatste deel van de reis (zoals autonoom OV, buurtbus, nieuwe vormen van deelmobiliteit en private lease-oplossingen).
- Inzetten op hoogwaardige OV-haltes, 'dorps-hubs' met combinaties van OV, elektrische deelmobiliteit en maatschappelijke dorpsvoorzieningen, en toeristische overstappunten.
- Voorbereiden van de gemeente op de mogelijke komst van de Lelylijn, die naar verwachting bijdraagt aan een sterk en gezond voorzieningenniveau en een gunstig vestigingsklimaat voor bedrijven.

- Overnemen van het besluit van de Tweede Kamer om een maximumsnelheid van 30 km per uur als standaard binnen de bebouwde kom in te voeren met uitzondering van wegen waar 50 km per uur onvermijdelijk is. Dat geldt bijvoorbeeld voor het gebied rond het centrum en de scholencampus in Emmeloord en in de dorpen.
- Toewerken naar een betere balans tussen verkeersdoorstroming, verblijfskwaliteit en oversteekbaarheid in de verschillende dorpen (nieuwe maximumsnelheid, uniforme weginrichting, beter kunnen oversteken).

De besluitvorming in de raad is gepland in het eerste kwartaal van 2022.

Fase III Uitvoering geven aan de koers (uitvoeringsplan)

Wanneer de mobiliteitsvisie en uitwerking van het mobiliteitsplan zijn vastgesteld, komt de focus te liggen op het uitvoeren van dit plan. Maatregelen worden verder uitgewerkt en combinaties worden gezocht met het onderhoudsprogramma.

Financiële vertaling

Onvermijdbare ontwikkelingen

4.4 - Thema Mobiliteitsplan	2022	Structureel			Incidenteel 2022-2025
		2023	2024	2025	
Cofinanciering subsidie Verkeersveiligheid	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -600.000

Eigen ambities

4.4 - Thema Mobiliteitsplan	2022	Structureel			Incidenteel 2022-2025
		2023	2024	2025	
Cofinanciering aansluitingen op A6	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -250.000
Fietspad Zwartemeerdijk	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -150.000

4.5. **Sociaal domein**

De opgave

Als gemeente staan we voor een toekomstbestendig sociaal domein. Daarom zijn we in oktober 2019 gestart met de evaluatie 'budgetneutraal sociaal domein', later bekend onder de titel: 'Grip op sociaal domein'. We hebben hierop ingezet vanwege de oplopende financiële tekorten in het sociaal domein, in combinatie met een toenemende zorgvraag in de toekomst.

Onvermijdbare ontwikkelingen

De bezuinigingen moeten de komende jaren verder worden uitgevoerd. Daarbij is de koers gekozen om in te zetten op het afremmen van de groei en het stabiliseren van de uitgaven. Voor het overzicht is hieronder het proces rondom 'Grip op sociaal domein' uitgezet. Voor de perspectiefnota is vooral fase III van belang omdat die de grootste impact heeft op de periode 2022-2025.

De planning

Fase I	Het komen tot een nieuwe koers sociaal domein (visie)
Fase II	Het concretiseren van de koers (uitvoeringsplan)
Fase III	Uitvoering geven aan de koers (daadwerkelijk uitvoeren en monitoren van het effect)

Fase I: Het komen tot een nieuwe koers sociaal domein

Fase I is inmiddels afgerond en heeft geresulteerd in de keuze voor het scenario 'Afrempen van de groei en het stabiliseren van de uitgaven'. Deze koers is inhoudelijk uitgewerkt in het beleidsplan 'Krachtig Noordoostpolder 2.0' en vastgesteld op 27 januari 2021. Het nieuwe beleid laat een scherpere koers zien om ervoor te zorgen dat de zorg ook in de toekomst voor de gemeente betaalbaar blijft. Het uitgangspunt blijft dat inwoners mee moeten kunnen doen aan de samenleving, zoveel mogelijk op eigen kracht en met hulp van eigen netwerken. Lukt dat niet, dan zorgt de gemeente voor passende ondersteuning. Dit betekent bijvoorbeeld dat de gemeente samen met organisaties en instellingen de ondersteuning anders gaat organiseren. En ondersteuning die wettelijk niet verstrekt hoeft te worden, wordt straks niet meer vergoed. Daarnaast zet de gemeente zich in voor een overzichtelijker zorglandschap. En om te voorkomen dat inwoners te lang met hun vraag blijven rondlopen, heeft de gemeente al een sociaal loket ingericht. Hiermee wil de gemeente voorkomen dat een relatief eenvoudige zorgvraag een complexe zorgvraag wordt. Voorkomen staat voorop.

Fase II: Concretiseren van de koers (uitvoeringsplan)

Inmiddels is fase II van het project gestart. Het college komt in de eerste helft van 2021 met het uitvoeringsplan. Hierin is een set met concrete maatregelen opgenomen voor de wijze waarop de gemeente uitvoering wil geven aan de nieuwe koers in het sociaal domein en hoe zij de bijbehorende financiële taakstelling wil bereiken. Waar nodig worden maatregelen geconcretiseerd in de nog op te stellen deelplannen Participatie, Wmo/Volksgezondheid en Minima. Daarnaast is onderzoek uitgevoerd naar de bedrijfsvoering binnen het uitvoerende cluster sociaal domein (hierna USD). De uitkomst hiervan is dat de structurele bezetting USD onvoldoende is en er meer capaciteit nodig is om enerzijds de reguliere dienstverlening te kunnen uitvoeren en anderzijds om zich extra te kunnen inzetten ten behoeve van de uitvoering van de maatregelen 'Grip op het sociaal domein'.

Fase III: Uitvoering geven aan de koers

De komende jaren ligt de focus op het uitvoeren van de koers. Maatregelen worden verder uitgewerkt, uitgevoerd en gemonitord. Hierbij moet voortdurend gekeken worden hoe de groei in het sociaal domein zich ontwikkelt en/of er minder of meer maatregelen nodig zijn om de taakstelling binnen het sociaal domein te bereiken. Voor de implementatie van deze maatregelen is incidenteel budget nodig, naast, zoals gezegd, de structurele uitbreiding voor de reguliere uitvoering.

Dit ziet er als volgt uit:

Formatie	2021	2022	2023	2024	2025
Incidentele formatie project	2,8	1,1	0,6	-	
Incidentele formatie USD	6,2	5,1	2,6	-	
Structurele formatie USD	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Structurele formatie B&FPC		0,8	0,8	0,8	0,8
Totaal	13,4	11,4	8,4	5,2	5,2
Budget	2021	2022	2023	2024	2025
Projectkosten	222.733	139.200	100.000	-	-
Frictiekostenbudget	32.360	28.553	144.289	94.797	-
Incidentele formatie USD	492.800	404.800	208.000	-	-
Incidentele kosten	747.894	572.553	452.289	94.797	-
Structurele formatie USD (4,4 fte)	353.600	353.600	353.600	353.600	353.600
Structurele formatie B&FPC (0,8 fte)	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
Besparing	-	- 53.600	-423.600	-423.600	- 423.600
Structurele kosten	423.600	423.600	423.600	423.600	423.600
Structurele besparingen	-	353.600	423.600	423.600	423.600
Saldo structureel	-423.000	-70.000	0	0	0

De gepresenteerde formatie is het surplus ten opzichte van de huidige begrote formatie. Naarmate het project vordert, neemt de incidentele formatiebehoefte af. Uiteindelijk resteert alleen de structurele behoefte van 4,4 fte voor USD en 0,8 fte voor B&FPC.

De extra benodigde incidentele middelen voor de periode 2021–2024 bedragen € 1,9 mln. Daarvan valt het jaar 2021 (€ 0,748 mln.) buiten de scope van deze perspectiefnota. Voor de integrale afweging en het effect op de reservepositie wordt het bedrag toch genoemd in deze perspectiefnota. Dat betekent dat voor de periode 2022-2025 € 1,1 mln. wordt onttrokken aan de reserve.

Naast de incidentele middelen is er vanaf 2022 structureel € 0,423 mln. per jaar extra nodig voor USD en de financiële ondersteuning. Tegenover de structurele middelen staan op termijn structurele besparingen. De benodigde structurele middelen in 2021 (€ 0,423 mln.) vallen buiten de scope van de perspectiefnota.

Met ingang van 2025 wordt, bovenop de eerder geraamde ombuiging van € 2,1 mln., € 0,423 mln. bespaard. Deze besparingen worden met name bereikt door in de uitvoering de beoordeling van nieuwe (en te verlengen) aanvragen te intensiveren. Waar mogelijk wordt naar goedkopere alternatieven gezocht. Ook letten we (nog) scherper op de vraag of de gemeente aan zet is om bepaalde problematiek op te lossen. In het goedgekeurde beleidsplan Sociaal Domein is de koers naar scherper indiceren al opgenomen. Via verschillende efficiencymaatregelen ontstaat hier ook in de bedrijfsvoering ruimte voor. Vanzelfsprekend houden wij de wet- en regelgeving, de jurisprudentie en ook de menselijke maat goed in de gaten.

De besparing is verdeeld over de drie domeinen Participatiewet, Wmo en Jeugdwet. Het realiseren van de totale besparing is een gestaag proces: maatregelen hebben tijd nodig om ontwikkeld te worden en effect te krijgen. En een voorziening die tegen het einde van het jaar wordt afgeschaald levert pas het volgend jaar een duidelijk waarneembare besparing op.

Financiële vertaling

4.5- Thema Sociaal Domein	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Uitvoeringsplan grip op het sociaal domein	€ -423.600	€ -423.600	€ -423.600	€ -423.600	€ -1.119.639
Structurele besparing	€ 423.600	€ 423.600	€ 423.600	€ 423.600	€ -70.000

(*) In 2022 is de besparing € 353.600. Het verschil (€ 70.000) wordt met incidentele middelen opgevangen.

4.6. **Open en transparante overheid**

De opgave

Inwoners en bedrijven vragen steeds meer om open en transparant contact met de overheid. Dat vraagt om een gemeente die goed bereikbaar is, met een solide bedrijfsvoering. We willen onze dienstverlening transparant uitvoeren en de beschikbare kennis en data slimmer gebruiken.

Onvermijdbare ontwikkelingen

Diverse wetten

De gemeente moet voldoen aan diverse nieuwe wetten en regels die van invloed zijn op de open en transparante overheid. Bijvoorbeeld de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), Archiefwet, Wet openbaarheid van bestuur (WOB) en het inkoopbeleid. In plaats van de WOB komt vanaf 2022 de Wet open overheid (Woo). Daardoor worden gemeenten verplicht om bepaalde informatie zelf actief openbaar te maken. In de huidige WOB was dat alleen het geval wanneer erom gevraagd werd. Daarnaast zijn er verplichtingen op het gebied van de informatiehuishouding opgenomen in de diverse wetten.

Op basis van de Woo zijn we verplicht om een informatiemedewerker aan te stellen (geraamd op 0,3 fte). Het actief publiceren van een groot aantal documenten zal een forse éénmalige inspanning met zich meebrengen. De omvang daarvan kan momenteel nog niet goed geschat worden. Daarnaast moeten er kosten gemaakt worden voor aanpassingen van bestaande informatiesystemen en voor aanvullende abonnementskosten. Omdat het een wettelijke taak is, wordt een gedeelte van deze kosten gecompenseerd in het gemeentefonds. De financiële compensatie bestaat uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen bedragen voor de periode 2022 tot en met 2026 € 24,98 mln. per jaar. De structurele middelen bedragen € 21,03 mln. in 2022 en oplopend naar structureel € 42,06 mln. vanaf 2026.

Eigen ambitie

Inkoopbeleid en rechtmatigheid

Bij een open en transparante overheid hoort ook dat de gemeente kan voldoen aan de eisen die worden gesteld aan inkoop en rechtmatigheid. Partijen die zaken doen met de gemeente moeten erop kunnen rekenen dat de gemeente kan voldoen aan de strenger wordende eisen op dat gebied. Daarom is eenmalig extra personele ondersteuning nodig van 0,4 fte in 2022. Voor 2022 en 2023 wordt een inkoopadviseur (1,0 fte) tijdelijk ingehuurd.

Doorontwikkeling financieel beleid

Voor het verder inzichtelijk maken en het verstevigen van het financiële beleid is extra personele capaciteit nodig. Daarvoor is structurele personele inzet nodig (0,4 fte).

Dienstverlening

Het eerste contact voor de meeste inwoners met de gemeente verloopt via het Klantcontactcentrum (KCC). Om de bezetting bij het KCC op orde te houden en om onze informatieveiligheid te waarborgen wordt al een aantal jaren gebruik gemaakt van flexibele inhuur. Om deze dienstverlening te kunnen waarborgen is ons voorstel om het personeel dat de afgelopen jaren 'incidenteel' werd ingehuurd permanent op te nemen in de formatie voor het KCC (4,1 fte).

Financiële vertaling

4.6- Thema Open en transparante overheid	Structureel				Incidenteel
	2022	2023	2024	2025	2022-2025
Inkoopbeleid / rechtmatigheid	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -28.000
Inkoopadviseur	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -140.000
Doorontwikkeling financieel beleid	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000	€ -
Klantcontactcentrum	€ -260.000	€ -260.000	€ -260.000	€ -260.000	€ -

4.7. **Digitalisering**

De opgave

Een van de meest elementaire basisonderdelen voor een gemeentelijke organisatie is informatie. Informatie vormt de “backbone” voor onze dienstverlening aan inwoners, ondernemers en instellingen. De informatiebehoefte maar ook de daarbij behorende toepassingen en verplichtingen zijn de afgelopen jaren steeds meer toegenomen en meer digitaal geworden. Als gemeente zullen en willen we daar verder in blijven investeren. Regelmatig omdat wetgeving ons dat verplicht of door ons eigen beleid en de wens om dienstverlenend te zijn. Onze werkzaamheden op dat vlak nemen steeds meer toe met gevolgen voor onze ICT-infrastructuur, software, onze werkwijzen en ons beheer.

Als gemeente hebben we veel persoonsgegevens van onze inwoners en objectgegevens. We zijn wettelijk verplicht om (steeds meer) basisregistraties met gegevens van inwoners en objecten te beheren of gegevens te delen. Digitaal is steeds meer de standaard. Inwoners en ondernemers zijn steeds meer digitaal en adopteren nieuwe ontwikkelingen. Ze verwachten digitaal zaken te kunnen met de overheid. Daar moet de overheid op blijven inspelen.

De digitale wereld verandert steeds sneller en er ontstaan steeds nieuwe mogelijkheden. Dat wat vijf jaar geleden de standaard was, is nu al verouderd. Digitalisering is vandaag de dag een absolute vereiste om als organisatie te kunnen functioneren. Maar tegelijkertijd ontstaan er ook nieuwe uitdagingen. De ICT-functionaliteiten moeten goed beschikbaar zijn en blijven en we moeten structureel aandacht hebben voor de digitale dreigingen.

Veel systemen zijn aan elkaar verbonden en structuren in de gegevens architectuur zijn uitgebreid en complex geworden. Wijzigingen daarbinnen vergen een nauwgezette uitvoering en begeleiding.

Onvermijdbare ontwikkelingen

Beheren, informatieveiligheid en privacy

We hebben dus steeds meer digitale data onder onze hoede. We moeten blijvend investeren in de veiligheid van die data en capaciteit daarvoor beschikbaar hebben. Onze inwoners en ondernemers verwachten dat wij als goed huisvader waken over hun gegevens en dat hun privacy gewaarborgd is. En onze medewerkers moeten kunnen beschikken over deze gegevens en ervan uit kunnen gaan dat deze gegevens correct zijn. Wetgeving zoals de AVG en Archiefwet zijn hierin leidend. Maar ook de strengere eisen van de Baseline informatieveiligheid Overheid (BIO). Jaarlijks moeten we aantonen via interne en externe audits, accountantstoetsen, collegeverklaringen en bestuursrapportages dat wij aan deze eisen voldoen. Dit is ook belangrijk voor onze samenwerkingspartners en contractpartijen. Over en weer moeten we weten dat de informatie veilig is en de privacy gewaarborgd blijft.

Digitaal samenwerken

Het digitaal samenwerken en delen van documenten is essentieel om ons werk goed te kunnen doen. Het plaatsonafhankelijk werken heeft een vlucht genomen en is een belangrijke randvoorwaarde gebleken bij het continueren van onze dienstverlening het afgelopen jaar. Voor zo'n digitale werkplek kunnen we niet om Microsoft heen. Simpelweg omdat er in de markt geen alternatieven zijn. Door hun overgang naar abonnementsvormen en werken in de Cloud, nemen de structurele kosten fors toe.

In 2021 zijn we als organisatie overgegaan op Office 365, dat onderdeel uitmaakt van een bredere suite (Microsoft 365) die we willen gaan gebruiken. Het biedt ons kansen om efficiënter samen te werken, maar om deze suite verantwoord in gebruik te kunnen nemen is beheercapaciteit nodig. Dat is nodig omdat we zelf verantwoordelijk zijn voor een goede en veilige inrichting van deze omgeving. We moeten zorgen voor juiste autorisaties, zodat alleen medewerkers die iets met bepaalde gegevens of autorisaties moeten doen erbij kunnen. En monitoren wat er gebeurt, trends herkennen en afwijkingen signaleren. Microsoft 365 vraagt als platform meer beheer dan dat tot op heden nodig was binnen onze organisatie.

Steeds meer software te beheren en specifiek expertise nodig

De gemeente heeft inmiddels ongeveer 350 applicaties (software) die beheerd moeten worden. Steeds meer ICT-contracten om te monitoren en beheren. We hebben te maken met ontwikkelingen als 'Cloud computing' en 'Software as a Service' (SaaS). Hierbij worden kosten in rekening gebracht op basis van werkelijk gebruik. In de praktijk betekent dit dat we minder investeringen doen, maar wel meer kosten voor een abonnement of licenties moeten betalen. Er blijft altijd intern beheer nodig. Leveranciers bieden meer software als een service aan en daardoor worden we als gemeente soms deels ontzorgd, maar ook hiervoor moet wel worden betaald. De toegenomen kosten door deze nieuwe vorm van werken zijn hoger dan de besparing die we er intern mee kunnen realiseren (€ 75.000).

In de afgelopen jaren zijn we met de beschikbare middelen in staat geweest de benodigde kennis en vaardigheden in de organisatie te borgen, maar we hebben onze grenzen daarin bereikt. We zien voor de komende jaren een aantal ontwikkelingen op ons afkomen waarvoor extra middelen benodigd zijn, willen we deze met ICT en digitaal verantwoord kunnen implementeren en beheren. Voor de steeds complexer wordende softwarepakketten is soms tijdelijk specifieke expertise nodig. Expertise die wij als gemeente niet hebben en waarvan het niet efficiënt is om deze kennis intern te borgen. Er is budget nodig om deze expertise in te kunnen huren (€ 100.000).

Eigen ambitie

De verdere digitalisering en het (verplicht) invoeren als standaard van Microsoft 365 vraagt om een financiële impuls voor de noodzakelijke implementatie. In eerste instantie is gekozen om incidenteel voor 2022 benodigde middelen op te nemen voor functioneel beheer en veiligheid (€ 150.000). Zodat er in 2021 gewerkt kan worden aan het presenteren van keuzes in een visie op digitalisering en dienstverlening, Dan ontstaat er ook een goed beeld van de keuzes die gemaakt worden ten aanzien van dienstverlening en de keuzes die nodig zijn voor instandhouding en aanpassing van de ICT-infrastructuur breed. Zowel qua hard- en software maar ook qua beheer en instandhouding. Om die reden is het bedrag voor functioneel beheer incidenteel aangehouden voor 2022 en de overige jaren PM. De toegenomen kosten door SaaS hebben een structureel karakter naast ook de inzet van expertise in het brede ICT-landschap.

Financiële vertaling

4.7 - Thema Digitalisering	Structureel				Incidenteel
	2022	2023	2024	2025	2022-2025
SaaS	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -
Expertise	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -
Functioneel beheer	€ -	PM	PM	PM	€ -150.000

4.8. Financiële samenvatting hoofdthema's

Meerjarenraming na autonome ontwikkelingen	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
€	-253.928 (negatief)	€ -935.434 (negatief)	€ -851.319 (negatief)	€ -407.199 (negatief)	€ 969.639 (positief)
4.1 - Thema Duurzaamheid					
Duurzaamheid	€ -140.000	€ -140.000	€ -140.000	€ -140.000	€ -105.000
4.2 - Thema Voorzien in Vastgoed					
Kunstgrasveld voetbalcomplex	€ -	€ -	€ -	€ -5.400	€ -
Atletiekbaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -50.000
VO - campus	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -5.700.000
Brandweergarages	€ -24.500	€ -24.500	€ -24.500	€ -24.500	€ -
4.3 - Thema Omgevingswet					
Omgevingswet	€ -	€ -600.000	€ -600.000	€ -600.000	€ -600.000
4.4 - Thema Mobiliteitsplan					
Cofinanciering subsidie Verkeersveiligheid	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -600.000
4.4 - Thema Mobiliteitsplan					
Cofinanciering aansluitingen op A6	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -250.000
Fietspad Zwartemeerdijk	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -150.000
4.5 - Thema Sociaal Domein					
Uitvoeringsplan grip op het sociaal domein	€ -423.600	€ -423.600	€ -423.600	€ -423.600	€ -1.119.639
Structurele besparing	€ 423.600	€ 423.600	€ 423.600	€ 423.600	€ -70.000
4.6 - Thema Open en transparante overheid					
Inkoopbeleid / rechtmatigheid	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -28.000
Inkoopadviseur	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -140.000
Doorontwikkeling financieel beleid	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000	€ -
Klantcontactcentrum	€ -260.000	€ -260.000	€ -260.000	€ -260.000	€ -
4.7 - Thema Digitalisering					
SaaS	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -75.000	€ -
Expertise	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -100.000	€ -
Functioneel beheer	€ -	PM	PM	PM	€ -150.000
Totaal van de zeven thema's	€ -629.500	€ -1.229.500	€ -1.229.500	€ -1.234.900	€ -8.962.639
Meerjarenraming na verwerking thema's	€ -883.428 (negatief)	€ -2.164.934 (negatief)	€ -2.080.819 (negatief)	€ -1.642.099 (negatief)	€ -7.993.000 (negatief)

De meerjarenraming laat na verwerking van de zeven grote thema's zowel structureel als incidenteel tekorten zien. In het volgende hoofdstuk worden voorstellen gedaan om te komen tot een duurzaam sluitende (meerjaren)begroting.

5. Duurzaam sluitende meerjarenbegroting

Zoals in paragraaf 4.8. is aangegeven, is er sprake van structurele tekorten over alle begrotingsjaren. Daarom moeten er keuzes worden gemaakt om te komen tot een duurzaam sluitende (meerjaren) begroting. De keuzes die we hebben gemaakt om het tekort te dekken is het effectiever inzetten van reserves en het gedeeltelijk in de programmabegroting verwerken van het naar rato van het aandeel voor Noordoostpolder ontvangen en te ontvangen rijksmiddelen ter compensatie van de toenemende lasten voor jeugdzorg.

5.1. *Inzet reserves*

Vervallen van claim riolering buitengebied

In de reserve beleidsplan is een claim opgenomen van € 420.000 voor het aanleggen van riolering in het buitengebied. In 2016 zijn de BBV-voorschriften geactualiseerd en sindsdien wordt de aanleg van riolering in het buitengebied geactiveerd (op de balans gezet en volgens de geldende afschrijvingstermijnen op afgeschreven). De hieruit voortvloeiende kapitaallasten worden verwerkt in het riooltarief. Hierdoor kan deze claim vrijvallen ten gunste van het vrij besteedbare deel van de reserve beleidsplan.

Vervallen van claim verkiezingen 2021

Voor het organiseren van de Tweede Kamerverkiezingen heeft het Rijk € 80.152 aan extra middelen beschikbaar gesteld (septembercirculaire 2020 gemeentefonds). Dit bedrag is in 2020 als claim opgenomen in de reserve beleidsplan. In 2021 is hiervan een bedrag van € 51.000 ingezet voor de organisatie van de Tweede Kamerverkiezingen. Het restant ter hoogte van € 29.152 valt vrij.

Vrije ruimte reserve grondexploitatie

De algemene reserve grondexploitaties vormt een buffer voor verlieslatende grondexploitaties. De stand van deze bestemmingsreserve bedraagt op 1 januari 2021 € 31,8 mln. Hiervan heeft € 15,6 mln. al een bestemming. Er resteert een vrij besteedbaar deel van € 16,2 mln. Hiervan wordt € 15 mln. ingezet ten behoeve van de gevraagde incidentele middelen binnen deze perspectiefnota.

OZB Windmolens

Vanaf de voorgenomen herijking in 2023 wordt de inkomstenmaatstaf binnen het gemeentefonds, met name bij de opbrengsten van niet-woningen zoals windmolens, sterk negatief beïnvloed. Terwijl voorheen 70% van de WOZ-waarde van niet-woningen verrekend werd met het gemeentefonds, wordt door het Rijk nu voorgesteld om vanaf 2023 90% te verrekenen tegen een fiks hoger rekkentariaf dan het huidige rekkentariaf. De opbrengsten vanuit de OZB worden voor wat betreft de windmolens nagenoeg gelijk aan de korting op het gemeentefonds, waardoor de basis, waarop de toevoeging van deze OZB-opbrengsten aan de reserve beleidsplan is gebaseerd, wegvalt.

We gaan de jaarlijkse reservering in de reserve beleidsplan met ingang van 2023 beëindigen met als gevolg dat de structurele begrotingsruimte toeneemt en de beschikbare incidentele middelen afnemen.

Grenscorrectie

In de raadsvergadering van 29 oktober 2018 is ingestemd met de grenscorrectie tussen de gemeente Noordoostpolder en Urk. In de bestuursovereenkomst tussen beide gemeenten is onder andere vastgelegd dat de gemeente Urk een eenmalige bijdrage betaalt ter compensatie van de gedeelde belastingopbrengsten en algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de periode van 25 jaar. Deze compensatie bedraagt voor dit onderdeel € 1.084.401. Deze reservering binnen de reserve beleidsplan heeft niet een geormerkt bestedingsdoel. Voorgesteld wordt het gereserveerde bedrag via een ingroeimodel ten gunste te laten komen van de begroting om de inkomstenderving (gemeentefonds en OZB) te compenseren.

Zwembad

Voor de renovatie van het Bosbad is een investeringsbudget beschikbaar gesteld van € 14,1 mln. Binnen de incidentele middelen ViV wordt een bedrag van € 5 mln. gedekt, en € 0,4 mln. komt vanuit de reservering binnen de voorziening groot onderhoud gebouwen. Daarnaast wordt verwacht dat de

betaalde btw in de investering (€ 2 mln.) wordt ontvangen vanuit de Regeling Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK Sport). Het restantbedrag van € 6,7 mln. wordt geactiveerd en de hieruit voortvloeiende kapitaallasten worden opgevangen binnen de reguliere exploitatie.

Het beleid van onze gemeente is om niet-wettelijke taken te dekken uit incidentele middelen. Voor de 'plus' op het zwembad heeft de raad besloten de lasten in de reguliere exploitatie onder te brengen. Dit om ruimte in de reserve te houden voor de mogelijkheid om buurthuizen, Werelderfgoedcentrum en cultuurhuisvesting te realiseren. Wanneer ruimte gevonden moet worden in de reguliere exploitatiebegroting, heeft de raad de mogelijkheid om een afschrijvingsreserve in te stellen. Gevolg: de jaarlijkse kapitaallasten van dit bedrag worden opgevangen uit deze afschrijvingsreserve met als gevolg dat de structurele begrotingsruimte met € 336.000 toeneemt. Er is dan wel een eenmalig bedrag van € 6,7 mln. nodig. Als deze keuze wordt gemaakt, gaat dit ten koste van de incidentele investeringsruimte voor onder andere buurthuizen, theater en mogelijk het bezoekerscentrum Schokland.

5.2. ***Inkomstenverhoging***

OZB

In het coalitieakkoord 2018-2022 staat dat we deze periode de tarieven voor OZB niet meer dan de macronorm laten stijgen. Daarnaast is in het coalitieakkoord 2018-2022 afgesproken dat we ieder jaar kritisch kijken naar de ontwikkeling van de lokale lasten in relatie met de uitgaven. In 2020 is de macronorm vervangen door de benchmark woonlasten om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken.

We stellen voor om niet af te wijken van de gekozen lijn en de OZB niet meer te laten stijgen dan de inflatiecorrectie die het Rijk toepast voor het rekkentarief OZB. Om budgettair neutraal uit te komen, wordt voorgesteld de ozb-tarieven in 2022 te verhogen met de door het Rijk gehanteerde verhoging van +2,1%.

Stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg

Onze provinciale toezichthouder staat toe dat er een stelpost 'Uitkomsten onderzoek jeugdzorg' structureel mag worden opgenomen en verwerkt in de programmabegroting 2022-2025. Een voorwaarde is dat de gemeente zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en Wmo, mede gericht op beheersing van de kosten. Aan deze voorwaarde wordt voldaan door uitvoering te geven aan de koers die is ingezet bij 'Grip op het sociaal domein' en de beheersmaatregelen vanuit deelplan Jeugd (2019), zie hiervoor hoofdstuk 4.5 van deze perspectiefnota. We stellen voor de toegestane stelpost 'Uitkomsten onderzoek jeugdzorg' structureel op te nemen en te verwerken in deze perspectiefnota welke dient als richtlijn voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025. Ontwikkelingen rondom de structurele toevoeging van middelen aan de algemene uitkering van het gemeentefonds worden bij de eerstvolgende gelegenheid via een wijziging op de programmabegroting 2022-2025 aan de raad aangeboden.

Financiële vertaling

	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Meerjarenraming na verwerking thema's	€ -883.428 (negatief)	€ -2.164.934 (negatief)	€ -2.080.819 (negatief)	€ -1.642.099 (negatief)	€ -7.993.000 (negatief)
5.1 - Inzet reserve					
Riolering buitengebied	€ -	€ -	€ -	€ -	420.000
Verkiezingen	€ -	€ -	€ -	€ -	29.152
Vrije ruimte reserve grondexploitatie	€ -	€ -	€ -	€ -	15.000.000
OZB windmolens	€ -	€ 482.005	€ 442.606	€ 403.042	-1.327.653
Grenscorrectie	€ 79.000	€ 76.000	€ 73.000	€ 70.000	-1.084.000
Omzetten kapitaallast zwembad	€ -	€ 336.000	€ 336.000	€ 336.000	-6.700.000
5.2 - Inkomstenverhoging					
Stelpost 'Uitkomsten onderzoek jeugdzorg'	€ 1.040.000	€ 1.040.000	€ 1.040.000	€ 1.040.000	€ -
Meerjarenraming na verwerking inkomstenverhoging	€ 235.572 (positief)	€ -230.929 (negatief)	€ -189.213 (negatief)	€ 206.943 (positief)	€ -1.655.501 (negatief)

De tussenliggende begrotingsjaren 2023 en 2024 laten voor dit moment een tekort zien.

Na dekking van de geschatte tekorten in 2023 en 2024 via het toepassen van de kasschuif tussen de verschillende begrotingsjaren, ziet het financiële beeld over de jaren 2022-2025 er als volgt uit:

	Structureel				Incidenteel 2022-2025
	2022	2023	2024	2025	
Meerjarenraming na verwerking inkomstenverhoging	€ 235.572 (positief)	€ -230.929 (negatief)	€ -189.213 (negatief)	€ 206.943 (positief)	€ -1.655.501 (negatief)
Kasschuif 2022-2025	€ -233.000	€ 233.000	€ 195.000	€ -195.000	€ -
Meerjarenraming na verwerking tekorten	€ 2.572 (positief)	€ 2.071 (positief)	€ 5.787 (positief)	€ 11.943 (positief)	€ -1.655.501 (negatief)

Bovenstaande voorstellen zorgen voor een duurzaam sluitende meerjarenbegroting voor de jaren 2022-2025. Incidenteel is er een tekort van € 1.655.501. Dit tekort wordt opgevangen door inzet van de reserve beleidsplan die gevoed wordt door het jaarrekeningresultaat 2020.

6. Subsidieplafonds (voorlopige bedragen)

De vermelde subsidieplafonds zijn indicatief en nog exclusief de in de begrotingsrichtlijnen opgenomen (en in de programmabegroting 2022-2025 op te nemen) inflatiecorrectie. De definitieve subsidieplafonds worden opgenomen in de primitieve programmabegroting 2022-2025.

Programma 1 – Fysieke leefomgeving

Taakveld		Wat	Bedrag
1.2	Openbare orde en veiligheid	Opvang zwerfdieren	€ 52.835
2.1	Verkeer en vervoer	Stichting Centrummanagement Emmeloord	€ 120.000
		Verkeersveiligheid	€ 28.000
5.7	Openbaar groen en (open lucht recreatie)	Oud en nieuw viering dorpen	€ 5.000
		Kinderboerderij	€ 38.575
		Lustrumviering dorpen en wijken	€ 7.500
		Openstelling schoolpleinen	€ 16.960
7.4	Milieubeheer	Pioniers van de Toekomst	€ 15.000
		Windenergie	€ 50.000
		Natuur- en milieueducatie	€ 11.410
		Stichting Nieuwland	€ 10.000
8.3	Wonen en Bouwen	Kerktorens	€ 15.000
		Cofinanciering LEADER-subsidies	€ 375.000

Programma 2 – Sociale leefbaarheid

Taakveld 4.3 onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het aanbieden van het basisaanbod peuteropvang als goede voorbereiding op het basisonderwijs. En een aanbod voor- en vroegschoolse educatie voor peuters met een (taal)achterstand, om hen goed voor te bereiden op het basisonderwijs.

Daarnaast het bieden van ondersteuning in verschillende vormen ter versterking van de opvoedvaardigheden van ouders. Het stimuleren van lees- en taalontwikkeling voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen. En het voorkomen van schooluitval door de inzet van schoolmaatschappelijk werk en jeugdartsen in het voortgezet onderwijs.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Aandacht plus	Voorkomen voortijdig schoolverlaten	€ 35.000
Flevomeer bibliotheek	Boekenpret	€ 25.000
Boerderij de Zonnestraal	Peuteropvang en VVE	€ 10.000
Stichting Humanitas	Homestart	€ 66.570
Kinderopvang Alles Kids	Peuteropvang en VVE	€ 20.000
Speciaal en voortgezet christelijk onderwijs	Volwasseneneducatie	€ 6.545
Stichting Kinderopvang Startpunt	Peuteropvang en VVE	€ 560.000
Stichting Kinderopvang Startpunt	HBO Coach	€ 84.000
Stichting Kinderopvang Startpunt	Peuterspeelzaal op AZC	€ 100.715
Stichting Carrefour	Opstapje & Opstap	€ 259.450
Stichting Aves	Schakelklas	€ 80.000
Stichting Kinderopvang Noordoostpolder	Peuteropvang en VVE	€ 70.000

Taakveld 5.1 - Sportbeleid en 5.2 - Sportaccommodaties

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het bevorderen van sport en bewegen in relatie tot het voorkomen van gezondheidsrisico's van jongeren. Waarbij aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen/ verbeteren van structureel gezond-, beweeg- en pedagogisch beleid. Hierbij is er extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Daarnaast het bevorderen en in standhouden van paard- en ponyrijden voor mensen met verstandelijke e/o lichamelijke handicap, gericht op revalidatie & recreatie. En het in standhouden van een overdekte en openluchtzwemvoorziening in de gemeente Noordoostpolder.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Balansruiters	Dagbesteding	€ 12.750
Stichting Carrefour	Brede regeling Combinatiefuncties	€ 18.359
Stichting Carrefour	Beweegcoach	€ 186.937
Bosbad BV	Zwembad	€ 479.898
Incidentele sportsubsidies	Sportactiviteiten	€ 15.000
Subsidies sportevenementen	Grotere sportevenementen	€ 15.000

Taakveld 5.3 - Cultuurpresentatie

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het faciliteren van professionele podia, een erfgoedcentrum, actieve receptieve kunsteducatie, exposities en een kunstuitleen. Voorts stimuleren van de amateurkunstbeoefening door repetitieruimten beschikbaar te stellen tegen gereduceerde tarieven en het bieden van cultuureducatie voor het basis- en voortgezet onderwijs. En amateurkunstbevordering door verenigingen en activiteiten in het kader van amateurkunst incidenteel subsidie te verlenen.

Daarnaast het stimuleren van het vertellen van het verhaal van de polder en het stimuleren van het onderhoud van monumenten.

Taakveld	Wat	Bedrag
Stichting Cultuurbedrijf	Talentontwikkeling, theater, museum	€ 2.288.530
Stichting Cultuurbedrijf	Cultuurcoach	€ 42.900
Stichting Cultuurbedrijf	Cultuurcoach (activiteitenbudget)	€ 10.000
Incidentele cultuursubsidies	Cultuuractiviteiten	€ 61.791
Het stimuleren van het vertellen van het verhaal van de polder	Activiteiten verhaal van de polder	€ 20.500
Cultureel erfgoed	Stimuleren onderhoud en restauratie van monumenten	€ 26.860

Taakveld 5.6 - Media

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het in stand houden van een basisbibliotheek in Noordoostpolder. En het in stand houden van een lokale omroep met een toegekende zendmachtiging (Commissariaat v/d Media) en voldoen aan de Mediawet 2020.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Flevomeer Bibliotheek	Bibliotheekwerk	€ 1.161.857
Stichting Lokale Omroep	Lokale Omroep	€ 26.000

Programma 3 – Economische ontwikkeling

Taakveld 3.4 - Economische promotie

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het stimuleren van toeristische en recreatieve mogelijkheden in Noordoostpolder door de bekendheid en aantrekkelijkheid van het gebied voor toeristisch en recreatief gebruik te vergroten. En het gericht bijdragen aan de landelijke bekendheid en het vergroten van de aantrekkelijkheid van Noordoostpolder als woon-, werk- en recreatiegebied door het organiseren van publieksevenementen voor nieuwe en bestaande inwoners, nieuwe en bestaande toeristen/recreanten en nieuw en bestaand bedrijfsleven.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
STEP Noordoostpolder	Polder activiteiten	€ 109.370
Visit Flevoland B.V.	Polder promotie	€ 74.025

Programma 4 – Bestuur

Taakveld 0.1 - Bestuur

Wat	Bedrag
Bijdrage activiteiten Koningsdag en Bevrijdingsdag	€ 10.325
Bevorderen internationale samenwerking	€ 25.000

Programma 6 – Krachtig Noordoostpolder

Taakveld 6.1 – Samenkracht en burgerparticipatie

Er is sprake van een breed scala van subsidies, deze zijn opgedeeld in verschillende thematische onderdelen.

Preventief jongerenwerk

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Preventief jongerenwerk richt zich op kwetsbare jongeren. Het jongerenwerk werkt aan het vroegtijdig opsporen van problemen bij jongeren en stimuleren jongeren iets aan deze problemen te doen. Het jongerenwerk sluit aan bij de leefomgeving van de jongere. Dit betekent ook dat het jongerenwerk wordt aangeboden op de plekken waar jongeren zijn, zoals op straat of op school. Jongeren kunnen door een groepsaanpak worden geholpen, maar ook waar nodig via een individuele – één-op-één – aanpak.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Het jongerenwerk richt zich op jongeren en jongvolwassenen in een kwetsbare positie met een leeftijd van 10 tot en met 23 jaar. Dit is een richtlijn en geen harde leeftijdsgrens. Voor de inzet van het jongerenwerk staat niet in de eerste plaats de leeftijd, maar de vraag of behoefte van de jongere centraal.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Carrefour	Preventief jongerenwerk	€ 206.761
Jongerencentrum de Klos		€ 4.000
Stichting Youth for Christ, Heelal Emmeloord		€ 61.035
Stichting Tactus verslavingszorg		€ 45.000
Stichting Vacantieactiviteiten		€ 8.073

Opvoed- en opgroeiondersteuning

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Opgroei- en opvoedondersteuning is gericht op kortdurende, individuele ondersteuning om ouders en/of opvoeders te ondersteunen bij vragen over ontwikkelen, opgroeien en opvoeden. Ouders en/of opvoeders kunnen na deze kortdurende interventie zelfstandig verder. De hulpverlening sluit aan en vindt plaats in de leefomgeving van het gezinssysteem.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Opgroei- en opvoedondersteuning richt zich op kwetsbare gezinssystemen waarbij sprake is van een ondersteuningsvraag rondom de ontwikkeling of opvoeding van kinderen. Het gaat om een gezinssysteem dat leerbaar is en na een kortdurende interventie zelfstandig verder kan. Dit zijn veelal gezinnen die geen of te beperkt ondersteuning uit het eigen sociale netwerk kunnen ontvangen.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Aandacht+	Opvoed- en opgroeiondersteuning	€ 13.500
Stichting Carrefour		€ 132.020

Integratie en participatie minderheden

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Integratie en participatie minderheden richt zich op inwoners die zonder hulp niet integreren in hun kracht te zetten en te werken aan emancipatie, integratie en participatie in de samenleving. Er is extra aandacht voor statushouders die zich vanuit een AZC vestigen in de gemeente.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Integratie en participatie minderheden richt zich op een brede doelgroep. Het zijn veelal inwoners met een allochtone achtergrond. Vluchtelingen, gezinsmigranten en arbeidsmigranten. Maar het gaat ook om inwoners met een Nederlandse achtergrond die moeite hebben met participeren.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Bureau Gelijke Behandeling Flevoland	Welzijn minderheden	€ 18.157
Stichting Vrouwencentrum NOP		€ 32.527
Vluchtelingenwerk		€ 20.000
Stichting Mannencentrum NOP		€ 13.030

Maatschappelijk welzijn

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Maatschappelijk welzijn richt zich op het aanjagen, ondersteunen en faciliteren van activiteiten en initiatieven die een bijdrage leveren aan de zelfredzaamheid en/of participatie van inwoners of de samenredzaamheid van een groep inwoners. Door de zelfredzaamheid en samenredzaamheid te vergroten voorkomen we dat inwoners in zwaardere hulp en/of ondersteuning terecht komen. De ondersteuning vindt zowel plaats op individueel niveau als op groepsniveau.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Maatschappelijk welzijn richt zich op de zelfredzaamheid en vitaliteit van inwoners en de samenredzaamheid van een groep inwoners. Enerzijds richt het welzijn zich op de kwetsbaren in de samenleving. De samenredzaamheid draagt er toe bij dat 'de zwakkere' beter weet te participeren in de samenleving. Anderzijds is de inzet van het welzijnswerk gericht op de doelgroep die bijdraagt aan de samenredzaamheid. Je ondersteunt deze groep mensen en stelt hen in staat een effectieve ondersteuningsstructuur op te bouwen en/of te onderhouden.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Carrefour	Informele hulp	€ 45.000
Stichting Carrefour	Mantelzorg	€ 265.000
Stichting Carrefour	Vrijwilligerswerk	€ 220.000
Stichting Present Noordoostpolder	Vrijwilligerswerk	€ 5.000
Stichting Carrefour	Cliëntondersteuning	€ 168.564
Stichting Carrefour	Sociaal Netwerk	€ 45.000
Stichting Carrefour	Beweegcoaches	€ 150.000
Stichting Carrefour	Buurtwerk	€ 400.000
Stichting Carrefour	Buurtbemiddeling	€ 35.000
Stichting DMW Voedselbank	Voedselbank	€ 6.443
Zonnebloem regio Noordoostpolder	Dagactiviteiten	€ 2.000

Aanvullend op deze reguliere welzijnstaken is er het stimuleringsprogramma GezondInDeStad. Hiermee willen we gezondheidsachterstanden verkleinen door een lokale, integrale aanpak. Deze regeling zou eerst aflopen per 31 december 2021, echter wordt met 1 jaar verlengd tot 31 december 2022.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Carrefour	GIDS	€ 91.913

Maatschappelijke zorg

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Maatschappelijke zorg is individuele hulpverlening ter voorkoming van zwaardere inzet van zorg. Het gaat om vaak acute problemen die zijn ontstaan door een tijdelijke disbalans in draagkracht en draaglast. Deze disbalans is ontstaan het samenkomen van problemen op meerdere vlakken. Het samenkomen van deze problemen is vaak door een life-event geïnitieerd. Het gaat om een kortdurende inzet van maatschappelijke zorg. Het doel van de kortdurende interventie is het stabiliseren van de situatie, waardoor men zelf verder kan en maatschappelijke zorg niet langer nodig is.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Maatschappelijk zorg is gericht op (psychisch) kwetsbare mensen die op één of meerdere vlakken tijdelijk niet zelfredzaam zijn.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Zorggroep ONL	AMW 0 – 100 (incl. financiën en jongeren)	€ 442.974
Zorggroep ONL	Bemoeizorg GGZ	
Zorggroep ONL	Preventie huisuitzetting	
Zorggroep ONL	Steunpunt huiselijk geweld	
Zorggroep ONL	Calamiteitendienst	
Zorggroep ONL	KIES-training	
Stichting Slachtofferhulp	Slachtofferhulp	

Preventieve schulddienstverlening

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Preventieve schulddienstverlening richt zich op het voorkomen van schuldenproblematiek. Dit wordt gedaan door voorlichting en trainingen op het gebied van financiën. Ook wordt ingezet op vroeg signalering, zodat schuldhulpverlening wordt voorkomen. Tijdelijke lichte ondersteuning bij het op orde krijgen en leren houden van de financiële administratie, zodat inwoners (weer) zelfredzaam zijn op dat gebied, is een preventieve maatregel. Richtlijn bij deze trajecten is dat ze gemiddeld zes maanden tot maximaal één jaar duren.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Preventieve schulddienstverlening richt zich specifiek op laaggeletterden, statushouders en mensen met een laag inkomen die daardoor rond de armoedegrens leven. Verder richt het zich op huishoudens bij wie sprake is van een verhoogd risico op problematische schulden. Dit verhoogde risico wordt vaak geïnitieerd door een life-event.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Humanitas	Preventieve schulddienstverlening	€ 116.677

Taakveld 6.81 – Geëscaleerde zorg 18+

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het in stand houden van een GGZ-inloopvoorziening in Noordoostpolder.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Stichting Kwintes	Inloop GGZ	€ 175.328

Taakveld 7.1 - Jeugdgezondheidszorg

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Het doel van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is bijdragen aan een gezonde en veilige opgroeisituatie van jeugdigen. Dit doet de JGZ door de uitvoering van de wettelijke basistaken dat onder andere bestaat uit voorlichting geven, vroegtijdig signaleren, waar nodig aanvullende hulp bieden en het coördineren van zorg. Daarbij ligt de nadruk op het versterken van het gewone leven. De JGZ hanteert een risicogerichte aanpak. Dit betekent dat de focus van de werkzaamheden ligt op de risicokinderen/kwetsbare gezinnen. Bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar is een doorgaande lijn van belang.

Voor wie is dit aanbod bedoeld?

In het kader van deze subsidie gaat het om de jeugdgezondheidszorg gericht op 0 tot 4-jarigen waarbij de focus ligt op kwetsbare gezinnen.

Uitvoerende	Wat	Bedrag
Zorggroep ONL	Jeugdgezondheidszorg 0 – 4 jaar, inclusief vaccinatieprogramma	€ 722.018

7. Begrotingsrichtlijnen

Voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025 worden voor het komende begrotingsjaar de volgende richtlijnen voorgesteld.

Beleid

- Het coalitieakkoord 2018-2022 en ook de vastgestelde perspectiefnota's 2019-2022, 2020-2023, 2021-2024 en de uitkomsten van deze perspectiefnota 2022-2025 worden verwerkt in de programmabegroting 2022-2025.
- Raadsbesluiten genomen tot en met de raadsvergadering van juli 2021 worden verwerkt in de programmabegroting 2022-2025.
- Raadsbesluiten genomen van augustus 2021 tot en met december 2021 met meerjarige (structurele) gevolgen worden verwerkt in wijzigingen op de primitieve programmabegroting 2022-2025.
- De meicirculaire 2021 wordt gebruikt voor het opstellen van de programmabegroting 2022-2025, tenzij substantiële verlagingen of verhogingen in de septembercirculaire 2021 worden gepresenteerd die het geheel aan gemeentelijke beleidsdoelen in een ander daglicht stelt.

Kostenontwikkeling

- In de programmabegroting 2022-2025 wordt het prijspeil in de materiële sector gelijkgesteld aan het prijspeil 2021, +1,6% zijnde de prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product (bron: CPB maart 2021).
- Er wordt reëel geraamd en afwijkingen op o.a. prijsontwikkelingen worden toegelicht en gemotiveerd.
- De gevolgen van areaalvergroting en ook de overige ontwikkelingen worden reëel geraamd.
- In het algemeen geldt het prijspeil van 2021, +1,6% correctie voor inflatie voor subsidies, gemeenschappelijke regelingen en dergelijke tenzij deze rechtstreeks zijn gekoppeld aan (bepaalde) personeelskosten of onder budgetfinanciering vallen, exclusief zogenoemde waarderingsubsidies. In het geval er op een specifieke subsidie wordt bezuinigd, vindt deze bezuiniging plaats voordat de inflatiecorrectie voor 2022 wordt toegepast.
- Salariskosten en afgeleiden hiervan worden geraamd op het niveau van 2021 +1,5% correctie voor salarisoniveau en premies op basis van de toegestane formatieomvang (bron: CPB maart 2021).
- Voor de salariskosten van gesubsidieerde instellingen wordt een stijgingspercentage gehanteerd +1,5%.
- Voor het berekenen van de hoogte van de subsidies aan grote gesubsidieerde instellingen wordt uitgegaan van een gewogen gemiddelde van de inflatiecorrectie voor materiële budgetten en correctie voor salarisontwikkelingen, namelijk +1,525%
- Het uitgangspunt is dat de correctie voor inflatie en salariskosten inclusief premies worden opgevangen door een bijstelling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat de precieze hoogte en totale omvang van het gemeentefonds op dit moment nog niet zeker is.
- Per 1 januari 2022 wordt een inwonertal gehanteerd van 47.511, waarvan 626 inwoners van het AZC te Luttelgeest.
- De OZB stijgt maximaal met de inflatiecorrectie die het Rijk hanteert voor het bepalen van het rekkentarieff WOZ 2022 in het gemeentefonds, zijnde +2,1%.
- De tarieven voor gemeentelijke belastingen, retributies, rechten en gebruiksvergoedingen worden bij het aanbieden van de begroting ter besluitvorming aangeboden waarbij het uitgangspunt kostendekkende tarieven en/of huidige tarieven 2021 gecorrigeerd met inflatie van +1,6%.
- De overhead wordt extracomptabel toegerekend aan producten die tarief-gerelateerd zijn over het totaal van de lasten per tarief gerelateerd product.
- Voor de grondexploitatie geldt dat de overhead intracomptabel per grondexploitatiecomplex wordt verwerkt over het totaal van de lasten.

- Voor reisdocumenten/rijbewijzen geldt dat de tarieven aan een wettelijk maximum gebonden zijn, die prevaleren boven het uitgangspunt van kostendekkendheid.
- Vervangingsinvesteringen en nieuw beleid worden geraamd in de primitieve programma-begroting 2022-2025.
- Voor nieuwe investeringen wordt een rentepercentage van 0% gehanteerd.
- Investeringen met een maatschappelijk nut worden in basis gefinancierd met gegenereerde en te genereren middelen uit vrije kasstromen en voor zover de te vormen afschrijvingsreserve kan worden gedekt uit de reserves.
- Voor de gebruikelijke reserves wordt een inflatiepercentage van +1,6% gehanteerd.
- Voor de grondexploitaties wordt een rentepercentage van + 0,98% gehanteerd.
- De grondprijzen voor woningbouw en bedrijventerreinen worden door het college vastgesteld middels de grondprijzenbrief en ter informatie gestuurd aan de raad(scommissie). Uitgangspunt voor grondprijzen is:
  - aantrekkelijkheid van de kavels;
  - verhouding/aandeel grondwaarde in totale waarde gerealiseerde woning;
  - verwachtingen markt versus beschikbaarheid grond.